

מבוא ללימודי הגירה בהקשר הישראלי
Introduction to Immigration studies in Israel

נקודות זכות אקדמיות: 2 נ"ז

סמסטר א, תשע"ב
מס' הקורס: 7310011

1. שם המרצה

ד"ר קארין אמית karina@ruppin.ac.il
שעות קבלה: בתיאום מראש במכון להגירה ושילוב חברתי (בית 4).

2. מועד ומיקום ההרצאות

יום ב', 11:30-13:00

3. דרישות קדם

מבוא ללימודי הגירה כלליים חלק א'

4. תיאור הקורס בעברית

הקורס יתחקה אחר התפתחויות מרכזיות לאורך השנים ביישום תיאוריות ומודלים במחקר החברתי בתחום ההגירה, העלייה והקליטה בישראל. יבחנו תיאוריות ומודלים סוציולוגיים וכלכליים מרכזיים ויישומם במחקר בהקשר הישראלי. כמו כן, יבחנו מחקרים אמפיריים בהקשר הישראלי המבוססים על מודלים חברתיים-כלכליים ופסיכולוגיים של השתלבות מהגרים.

הקורס מבוסס על הרצאות, הדגמות באמצעות סרטים ודיונים כיתתיים.

5. מטלות הקורס:

דרישות הקורס	אופן מילוי הדרישות	שקלול הציון
קריאה שוטפת של חומר הקריאה הרלוונטי, לפני כל שיעור	השתתפות פעילה	
מטלת ביניים	הגשת עבודה	20%
מבחן		80%

על מנת לסיים את הקורס בהצלחה- יש לקבל לפחות ציון 60 במטלת הביניים ובמבחן.

6. ביבליוגרפיה:

קריאת החובה מסומנת ב * ומספרה מודגש (לא מסומן – רשות, מומלץ)
חלק א' – מודלים סוציולוגיים ואנתרופולוגיים

מודל האינטגרציה ("האסכולה הירושלמית")

1.* Eisenstadt, S.N. 1954. The Absorption of Immigrants. London: Routledge & Kegan Paul, pp. 111-124.

*.2 בר-יוסף, רבקה. 1990. "דה-סוציאליזציה ורה-סוציאליזציה: תהליך ההסתגלות של עולים" מתוך משפחה, קליטה, עבודה: הבטים סוציולוגיים על החברה הישראלית. אביעד בר-חיים ואחרים (עורכים). ירושלים: אקדמון, עמ' 133-152.

.3 מתוך מיוזג גלויות. 1969. ש.נ. אייזנשטדט, א. זלוצ'ובר (עורכים) ירושלים: הוצאת מאגנס, האוניברסיטה העברית. כהן, אריק. "פיזור האוכלוסיה ומיזוג הגלויות כמשימות מתנגשות". עמ' 143-144, 151-154.

הגישה האתנוגרפית ("אסכולת מנצ'סטר")

.4 מתוך יהודי המזרח, 1984. ש. דשן, מ. שוקד (עורכים)
פרק 4* א. וינגרוד. "התפתחויות בעדתיות הישראלית". עמ' 51-60.
פרק 6. ש. דשן. "הדתיות של יוצאי המזרח במשבר העלייה". עמ' 71-77.
פרק 7* מ. שוקד. "מגמות חדשות בדתיות של יוצאי המזרח". עמ' 78-91.

5. * Ben-Ari, Eyal and Yorem Bilu. 1995 (first published 1987). "Saints' Sanctuaries in Development Towns." In Israeli Judaism. Dshen, Liebman and Shokeid (eds.). New Brunswick: Transaction Publishers, pp. 255-284.

הגישה הביקורתית

.6 שוקד, משה. 2000. "על חטא שלא כל כך חטאנו במחקר יהודי המזרח" מקרב עמ' 79-89.
* ליסק, משה. 1999. העלייה הגדולה בשנות החמישים: כישלוננו של כור ההיתוך. ירושלים: מוסד ביאליק. עמ' 58-74, 106-120.

ממצאים אמפיריים המבוססים על מודלים סוציולוגיים כלכליים ופסיכולוגיים

השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – דור ראשון, שני ושלישי בישראל

.8 * אמית, ק. (2005). תקיפות החלוקה האתנית למזרחים ולאשכנזים בקרב מהגרים וצאצאיהם בשוק העבודה הישראלי. מגמות מד (1): 3-28.

.9 אמית, ק. (2008). השתלבותם החברתית של ילידי חו"ל בני 50+: שביעות רצון מהחיים כפונקציה של מוצא, ותק בארץ, הון אנושי, כלכלי וחברתי. ביטחון סוציאלי, 76: 291-308.

השוואה למקרה האמריקאי:

10. Borjas, J.G. (1994). Long-run convergence of ethnic skill differentials: The children and grandchildren of the great migration". Industrial and Labor Relations Review, 47(4):553-573.

School of Social and Community Sciences

השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – עולי בריה"מ לשעבר

11. מלול, מ. ורוזנבוים, מ. (עורכים). (2010). המדד השנתי להשתלבותם של העולים בישראל. המכון להגירה ושילוב חברתי, המרכז האקדמי רופין.
12. * אמית, ק. וצי'אצ'אשווילי-בולוטין, ס. (2007) (עורכות). המדד השנתי להשתלבותם של העולים בישראל – דו"ח 2. משרד הקליטה והמכון להגירה ושילוב חברתי, המרכז האקדמי רופין.
13. אקשטיין, צ', רזין, א, וגוטליבובסקי, ח. (2000). מה בין הפליטים הפלשתינאים וקליטת עולי רוסיה. בתוך חברה במראה, הרצוג, ח. (עורכת). ע': 107-124.
14. * בן רפאל, א'. אולשטיין, ע' וגייטס, ע. (1994). זהות ושפה: התערותם של יהודי בריה"מ לשעבר בישראל. בתוך: מרוסיה לישראל, ליסק מ' ולשם א (עורכים). הוצאת הקיבוץ המאוחד.
15. מירסקי, י. (2005). ישראלים – סיפורי הגירה. הוצעת צבעונים.
- השוואה בין לאומית: השתלבות כלכלית של מהגרי בריה"מ לשעבר בקנדה, ארה"ב, גרמניה וישראל:**

16. Amit, K., Bagno, O., Bridges, W., DeVoretz, D., Haberfeld, Y., Kogan, I., Logan, J., Raijman, R., & Semyonov, M. (2009). Economic integration integration of highly skilled FSU immigrants in four countries: A comparative analysis. Working paper, PME-Metropolis project 06-50.

השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – עולי אתיופיה

17. Shabtay, M. (1995). The experience of Ethiopian Jewish soldiers in the Israeli army: The process of identity formation within the military context. Israel Social Science Research 10 (2): 69-80. קיימת גרסה בעברית.
- 18.* Offer, S. (2007). The Ethiopian community in Israel: Segregation and the creation of a racial cleavage, Ethnic and Racial Studies, 30(3): 461-480.
- 19*. *Mana, A. Orr, E. & Mana, Y. (2009). An integrated acculturation model of immigrants' social identity, The Journal of Social Psychology, vol. 149, no. 4, pp. 450-473.

השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – עולי המערב

20. *Amit, K. (2011) Social integration and identity of immigrants from the FSU, Western countries and Ethiopia in Israel, Ethnic and Racial Studies, 1-24.
21. רבהון, ע. (2001). הגירה קהילה הזדהות: יהודי ארה"ב בשלהי המאה העשרים, הוצאת מאגנס. (הקדמה)
- 22* . Amit, K., Riss, I. (2008). The Role of social networks in the immigration decision-making process: The case of North American immigration to Israel, Immigrants & Minorities, 25(3): 290-313. (קיימת גרסה עברית באתר)

School of Social and Community Sciences

מהגרים בישראל- העובדים הזרים

23. * רייכמן, ר' וקאמפ, א'. עובדים זרים: הכלכלה הפוליטית של הגירת עבודה בישראל, מכון ון-ליר והקיבוץ המאוחד. עמ' 17-9.

24. * שורצולד, י' וסבו-מנור, ש' (2005). הקשרו של האיום הנתפס מפני עובדים זרים ודעות קדומות כלפיהם. מגמות, מד' (1): 29-55.

השתלבות כלכלית וחברתית של מהגרים ישראלים בחו"ל (יורדים)

25. * לב ארי, ל' (2005). קליטה חברתית ותרבותית של ישראלים בארצות הברית. פעמים. 102-101: 221-249.

26. Cohen, Y & Haberfeld, Y. (2003). "Economic Assimilation among Children of Israeli Immigrants in the US." International Migration 41(4):141-160.

27. Cohen, Y. (1996). Economic Assimilation in the US of Arab and Jewish Immigrants from Israel and the Territories. Israel Studies 1(2): 75-97

סיכום

28. * רייכמן, ר. (2009). הגירה לישראל: מיפוי מגמות ומחקרים אמפיריים 1990-2006. סוציולוגיה ישראלית, י(2): 339-379.

29. * לומסקי-פדר, ע., רפפורט, ת., 2000. "להשאר בארץ או לעזוב? - אתגור האתוס הציוני בספורי הגירה". מגמות, מ(4): 571-590.

פירוט תוכן השיעורים

שבוע מס'	נושא ההרצאה	הדרישות
1	מודלים סוציולוגיים ואנתרופולוגיים- מודל האינטגרציה	קריאה לפי הסילבוס
2	מודלים סוציולוגיים ואנתרופולוגיים- מודלים אנתרופולוגיים וביקורתיים	קריאה לפי הסילבוס
3	השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – דור ראשון שני ושלישי בישראל	קריאה לפי הסילבוס
4	השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – עולי בריה"מ לשעבר	קריאה לפי הסילבוס
5	השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – עולי בריה"מ לשעבר	קריאה לפי הסילבוס
6	השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – עולי אתיופיה	קריאה לפי הסילבוס
7	השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – עולי אתיופיה	קריאה לפי הסילבוס
8	השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – עולי המערב	קריאה לפי הסילבוס
9	השתלבות כלכלית וחברתית של עולים בישראל – עולי המערב	קריאה לפי הסילבוס

School of Social and Community Sciences

קריאה לפי הסילבוס	מהגרים בישראל- העובדים הזרים	10
קריאה לפי הסילבוס	מהגרים בישראל- העובדים הזרים	11
קריאה לפי הסילבוס	השתלבות כלכלית וחברתית של מהגרים ישראלים בחו"ל (יורדים)	12
הגשת עבודה	סיכום והצגת עבודות סטודנטים נבחרות	13
	הצגת עבודות סטודנטים נבחרות וחזרה לקראת הבחינה	14

* המרכז האקדמי רופין שומר לעצמו את הזכות לערוך שינויים במבנה הלימודים, בסדר הקורסים ובהיקף השעות.